

האות שלקח יעקב מאלהיו לבשר את הגאולה

ספר ויקרא פרק כו

(מא) אף אני אלה עמם בקרי והבאתי אתם בארץ איביהם או אז יכנע לבכם הערל ואז ירצו את עונם:
(מב) וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אָזְכֹּר וְהֶאֱרַךְ אֶזְכָּר: (מג)
והארץ תעזב מהם ותהי את שבתתיה בהשמה מהם והם ירצו את עונם יען וביען במשפטי מאסו ואת
חוקתי געלה נפשם: (מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתי ולא געלתיים לכלתם להפר
בריתי אתם כי אני ידוד אלהיהם: (מה) וזכרתי להם ברית ראשנים אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים
לעיני הגוים להיות להם לאלהים אני ידוד: (מו) אלה התקיים והמשפטים והתורת אשר נתן ידוד בינו
ובין בני ישראל בהר סיני ביד משה:

רש"י ויקרא פרק כו פסוק מב - (מב) וזכרתי את בריתי יעקוב - בחמשה מקומות נכתב מלא ואלהיו
חסר בחמשה מקומות יעקב נטל את משמו של אלהיו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו:

ספר מלכים א פרק יז - (א) ויאמר אליהו התשבי מתשבי גלעד אל אחאב חי ידוד אלהי ישראל אשר
עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי:

ספר מלכים א פרק יט

(א) ויגד אחאב לאיזבל את כל אשר עשה אליהו ואת כל אשר הרג את כל הנביאים בתרב: (ב) ותשלח
איזבל מלאך אל אליהו לאמר פה יעשון אלהים וזה יוספון פי כעת מחר אשים את נפשך כנפש אחד
מהם: (ג) ויהא ויקם וילך אל נפשו ויבא באר שבע אשר ליהודה וינח את נערו שם: (ד) והוא הלך
במדבר דרך יום ויבא וישב תחת רתם אחת {אחד} וישאל את נפשו למוות ויאמר רב עתה ידוד קח
נפשי כי לא טוב אנכי מאבתי: (ה) וישכב וישן תחת רתם אחד והנה זה מלאך נגע בו ויאמר לו קום
אכול: (ו) ויבט והנה מראשתיו עגת הצפים וצפחת מים ויאכל וישת וישכב: (ז) וישב מלאך ידוד
שנית ויגע בו ויאמר קום אכל כי רב ממך הדבר: (ח) ויקם ויאכל וישת וילך בכת האכילה ההיא
ארבעים יום וארבעים לילה עד הר האלהים חרב: (ט) ויבא שם אל המערה וילן שם והנה דבר ידוד
אליו ויאמר לו מה לך פה אליהו: (י) ויאמר קנא קנאתי לידוד אלהי צבאות כי עזבו בריתך בני ישראל
את מזבחתיך הרסו ואת נביאיך הרגו בתרב ואותר אני לבדי ויבקשו את נפשי לקחתה: (יא) ויאמר צא
ועמדת בהר לפני ידוד והנה ידוד עבר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני ידוד לא
ברוח ידוד ואחר הרוח רעש לא ברעש ידוד: (יב) ואחר הרעש אש לא באש ידוד ואחר האש קול
דממה דקה: (יג) ויהי כשמע אליהו וילט פניו באדמתו ויצא ויעמד פתח המערה והנה אליו קול ויאמר
מה לך פה אליהו: (יד) ויאמר קנא קנאתי לידוד אלהי צבאות כי עזבו בריתך בני ישראל את מזבחתיך
הרסו ואת נביאיך הרגו בתרב ואותר אני לבדי ויבקשו את נפשי לקחתה: (טו) ויאמר ידוד אליו לך שוב
לדרכך מדברה דמשק ובאת ומשחת את תזאל למלך על ארם: (טז) ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך
על ישראל ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתך: (יז) והיה הנמלט מחרב תזאל
מית יהוא והנמלט מחרב יהוא מית אלישע:

שו"ת הרדב"ז חלק ו ב אלפים רצד

כבר ידעת שאין הקדוש ברוך הוא חפץ שילמדו על בניו קטיגוריא ולא דלטוריא אלא סנגוריא וזכות
ורוצה שהצדיק יתפלל על הדור כאשר עשה אברהם אבינו ע"ה ולא כאשר עשה נח ולכן כתיב מי נח
ונקראת על שמו ואלהיו ז"ל לעולם היה מקנא...

וכשראה הקדוש ברוך הוא שלעולם היה מקנא ולא היה מלמד על ישראל זכות ולא התפלל עליהם
אלא אדרבא נשבע אם יהיה השנים טל ומטר כי אם לפי דברי וראה בצערן של ישראל שהיו מתים
ברעב ולא התפלל עד שריחם הקדוש ברוך הוא בשנה השלישית ואמר לך הראה אל אחאב ואתנה
מטר על פני האדמה ואפילו אחר שאמרו כל העם ה' הוא האלהים לא התפלל עליהם אלא אדרבא
שאל את נפשו למות והיה הקדוש ברוך הוא מתאוה שיתפלל על בניו ואמר וכי לא למד זה ממשה רבו
שהתפלל לפני כמה פעמים על ישראל ומסר נפשו עליהם אמר אעשה לו רמזים ודברים אשר נעשה למשה רבו
ויזכור מעשיו וילמוד לבטל הקטיגוריא וילמד עליהם זכות כאשר עשה משה. ולפיכך הלך בכח האכילה ארבעים
יום כאשר עמד משה ארבעים יום ומ' לילה לחם לא אכל והביאו אל הר האלהים מקום המעמד הגדול ומשה

מליץ בין ישראל ובין אביהם והלינו במערה והיא נקראת הצור אשר נתיישב שם משה ואמר לו מה לך פה אליהו
כלומר מי הביאך פה מקום משה רבך אולי יזכור וישב לבקש רחמים ואדרבא הוסיף לומר דלטוריא עזבו בריתך
בני ישראל את מזבחותיך הרסו ואת נביאך הרגו וברחב ובכלל את מזבחותיך הרסו רמז שהיו בונין מזבחות
לע"ז. אמר לו הקדוש ברוך הוא עדיין אתה מקנא צא ועמדת בהר לפני ה' כאשר אמר למשה הנה מקום אתי
ונצבת על הצור ושמתך בנקרת הצור וגו' והיא המערה והראהו ולימדו י"ג מדות רחמים... די שיתן אליהו אל לבו
ויזכור י"ג מדות של רחמים והעביר לפניו רוח גדולה וגו' במדרש א"ל בשעה שהרוח יוצא לעולם הקדוש ברוך
הוא מרשלו בהרים ומשברו בסלעים ואומר לו הזהר שלא תזיק את בריותי ע"כ ועל דרך זה הרעש והאש
והמתרגם אמר מלאכי רוחא ומלאכי זיעא ומלאכי אישתא וקל דמשבחין בחשאי ורמז לו אף על פי שיש לפני
שלוחים של זעם חביב לפני קלא דתפלה ושבח בלחש וזהו קול דממה דקה ואמרו במדרש המתין לו שלש שעות
ועדיין עמד בדבריו הראשונים ואמר קנא קנאתי ע"כ. כיון שראה הקדוש ברוך הוא שעדיין הוא מקנא אמר אין זה
ראוי לעמוד בעולם אמר לו ואת אלישע תמשח לנביא תחתך לקחת נפשו אי אפשר שכבר נתתי לו את בריתי
שלום להניחו בעולם אי אפשר דלעולם יהיה מקנא ולא ילמוד סניגוריא על ישראל הילכך יסתלק לעליונים.

שם משמאל פרשת בחקותי - שנת תרע"ה

וזכרתי את בריתי יעקוב. ברש"י בחמשה מקומות נכתב אלי' חסר ויעקוב מלא שיעק"א נטל מאליהו אות וא"ו
עירבון שיבוא ויבשר גאולת בניו. וכבר אמרנו לפרש היות אות וא"ו הוא אות אמת, ובש"ס ע"ז (ד' ע"ב) דבשלש
השעות הראשונות שהקב"ה יושב ועוסק בתורה דכתיב בה אמת אין הקב"ה עושה לפניו משורת הדין, וע"כ
אליהו שמדתו אמת כבמדרש שלח אורך ואמיתך אורך זה מלך המשיח ואמיתך זה אליהו, לא הי' יכול לסבול
את היוצא משה"ד וקנא לשמו ית"ש כבמדרש, ובאשר אליהו הוא הגואל שלעתיד אם הי' מביט על ישראל במדת
האמת שלו לא הי' אפשר שיגאלו, וזהו שנטל יעק"א ממנו האות וא"ו הוא אות אמת והיינו שלא יביט בהם במדת
האמת אלא לפניו משה"ד עד שיבוא ויבשר גאולת בניו אז יחזיר לו מדת האמת: וכעת נראה לי להוסיף בה
דברים, דהנה מדת האמת היא דבר שאין לו סוף וגבול והיא בריח התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה, וכל מה
שלמדרגה הנמוכה יקרא אמת כשמגיעין למדרגה גבוהה ממנה עדיין אין זה אמת כידוע לאנשי לבב, וזקני
האדמו"ר הגדול זצלה"ה מקאצק הגיד שנקודת האמת לא היתה אלא בכ"ג בשעה שנכנס לפני ולפנים ביוה"כ,
עכ"ד. ולפי"ז מובן אשר מדת האמת של יעק"א ע"ה דכתיב תתן אמת ליעקב לרגלי תוספת מעלה שהי' ליעק"א
ע"ה על אליהו, היתה מדת אמת של אליהו עדיין לא נחשבת אצלו לאמת, כי לפי עומק המעלה כן היא מדת
האמת שלו. וע"כ לפי מהות מדת האמת של אליהו הי' נראים ישראל שעזבו את ברית ה' ואליהו קנא ע"ז, אך
לפי מדת אמת של יעקב היינו שבעומק יותר נראה שכל חטא ישראל הוא רק בחיצוניות, אבל בפנימיות ישראל
שהיא עצם ישראל אין בהם חטא כי החטא הוא רק במקרה והמקרה לא יתמיד, וע"כ למען לנקותם ולהישיירם
אין לקנא עליהם ולשפוך עליהם חרון אף, אלא לרחם עליהם ולהאיר עליהם אורות גדולים, ואז ממילא ימצא מין
את מינו וניער והפנימיות של ישראל תתגלה ואז ממילא יסתלק החטא מעליהם [ואחד מהחברים נענה אבתראי
שבזה יש לפרש מה שמדת אמת היא מדה מ"ג מדות של רחמים, הלוא בש"ס ע"ז שבמדת האמת אין הקב"ה
עושה לפניו משה"ד, ולפי האמור הדברים מובנים, ויפה אמר]:

ולפי"ז יש לפרש הא דנטל יעק"א אות וא"ו שהוא אמת לעירבון, היינו שהגביה את מדת אמת של אליהו למדת
אמת שלו. ואז גם אליהו יראה במדת האמת בעומק יותר ויראה אשר באמת ישראל ראויים להגאל ואפי' כשהם
בדיוטא התחתונה מאד מ"מ עצם נפשות ישראל קדושים וטהורים, וכל הרע הנמצא הוא רק פרי הגלות, וכאשר
יגאלו אז יופיע עצם טהרתם, וזהו העירבון שאם לא יביט בהם בעומק כנ"ל אין זה מדת אמת שבמדרגה גבוהה
זו מדת האמת היא שראויין לגאולה, ודו"ק:

עולת ראייה / חלק ב / זמירות למוצאי שבת

אליהו יושב בכל מוצאי ש"ק תחת עץ החיים וכותב זכויותיהם של ישראל. על כן ראוי לכל מי שיש לו שייכות של
תשוקה לרזי תורה, שהיא מדת גילוי אליהו, באיזה דרגא, אפילו אם היא רק בדרך דמיון, או הרגשה, או השגת
השכל האנושי, וק"ו אם עלה בחסד עליון למדרגות יותר גבוהות, שבכל מוצאי ש"ק יעשה גם הוא כמעשיו של
אליהו, ויעסוק בזכויותיהם של ישראל. וכיר בהכרה שכלית ובהשגה בהירה וברורה את קדושת ישראל, ויקרת
מעלתו, וידבק עצמו בכללות עם קדוש, עם ד' וסגולת נחלתו, שאין קץ ותכלית להופעת אור קדשו של כל יחיד
ויחיד שבהם, שגם הריקים שבישראל כל העולם משותת עליהם. ויש להתרעד ביראה קדושה, מקדושת הנשמה
האלהית העליונה של כל נפש מישראל ולהיות מלא שוקקות וחמדת עולמים לקדושת רוממות קרן ישראל בכלל,
ולהצלחתו של כל יחיד מישראל, בכל מעשי ידיו, בחומריות וברוחניות, ובכל טוב. ומתוך מעמקי נשמתו ירנן
ויקרא, אשריכם ישראל, אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בד'. אהבתיך עמי ולאומי, איייתך בכל לבי, ובכל
נפשי, אחמדך בכל חומו לב, בכל אש עצמותי, אשתוקק לראות כבודך, יפיר, והדרך, עת תרומם ותנשא, עת
תגדל ביפי צביוניך, ויצאו כל סגולותיך, והנפלאות הכמוסות בך, מן הכח אל הפועל, עת תנטע ותתאזרח בארץ
צביוןך, בארץ פארך, ויגלו לצפון ולים, לקדם ולמערב, תפארת עוזך וגובה קרנך. וראו גוים צדקך וכל מלכים
כבודך, וקורא לך שם חדש אשר פי ד' יקבנו, והיית עטרת תפארת ביד ד' וצניף מלוכה בכף אלהיך.